

Bölüm 1

DİZ ANATOMİSİ

Celal Alp VURAL¹

GİRİŞ

Eklem büyüklükleri incelendiğinde, büyüklük bakımından en büyük eklemdir. dinamik, özelleşmiş menteşe tipi bir eklem oluşuracak şekilde üç fonksiyonel kompartmandan oluşur. Yük taşıyan ve hareketli bir eklemdir bu yüzden yaşla beraber dejeneratif hastalıkları artar. İntra ve ekstrakapsüler liganlarının karmaşık yapısı eklem stabil yapısının kaynağıdır.

DİZ EKLEMİNİ OLUŞTURAN KEMİK YAPILAR

Diz eklemi, femur ve tibia arasında kurulan (ftibiofemoral eklem) bikondiler tip bir eklem ile m. quadriceps femoris tendonu içinde yer alan patella ve femur arasında oluşan (patellofemoral eklem) sellar tip eklemden ibarettir. Eklemden sadece fleksiyon ve ekstensiyon hareketleri yapılmaz aynı zamanda kayma, dönme ve rotasyon hareketi de gerçekleşir.

Tibiofemoral eklem (lateral ve medial)

Eklem ana unsurudur. Eklem konveks yüzünü femur kondilleri, konkav yüzünü ise tibial plato oluşturur. Femur kondilleri ön tarafta daha konkav yapıdadır. Femur'un arka yüzünde kondillerin arasında fossa intercondylaris isimli yapı bulunur. İç taraftaki tibial plato daha büyük ve ovaldir. Proksimal tibial yüzey şaftın uzun eksenine göre arkaya ve aşağıya doğru eğimlidir ve bu eğim yaşla beraber azalır.

Femur ve tibia'nın eklem yüzleri birbiri ile çok uyumlu değildir. Femur ve ti-

¹ Uzman Doktor, Ankara Şehir Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, alpcelal@gmail.com

cutanea tuberositatis tibiae eklemin ön yüzünde bulunurken, bursa subtendinea musculi gastrocnemii lateralis, bursa subtendinea musculi gastrocnemii medialis, bursa anserina, recessus (bursa) subpopliteus, bursa musculi semimembranosi eklemin yan taraflarında bulunurlar.

DİZ EKLEMİNİN NÖROVASKÜLER YAPISI

İnnervasyon

N. saphenus r. infrapatellaris medial taraftan dizin ön yüzüne ulaşır. Dizin medial cerrahi yaklaşımlarında kesilebilir ve bu gibi durumlarda oluşacak uyuşmanın ana kaynağıdır. Artroskopi portalı açılırken yada küçük medial artrotomiler yapılırken kısmi olarak kesilirse ağrılı nöromaların oluşumuna sebebiyet verebilir. Sinirin yerleşimi çok değişkenlik göstermekle beraber en sık patellar ligamanın tibia'ya yapışma yerinin üzerinden eklem çizisini çaprazlar ⁽³⁾.

N. saphenus r. infrapatellaris, dizin proksimalinde n. cutaneus femoris lateralis ile dizin distalinde ise n. saphenus'un diğer dalları ile birleşerek peripatellar pleksusu oluşturur.

Arteriyel dolaşım

Diz ekleminin arteriyel beslenmesi a. poplitea'nın genicular dalları, a. femoralis'in a. descendens genus dalı, a. tibialis anterior'un recurren dalları ve a. tibialis posterior'un r. circumflexus fibularis isimli dalları tarafından sağlanır ⁽⁴⁾.

Anahtar Kelimeler: diz, eklem, anatomi

KAYNAKLAR

1. Standring S. Gray's anatomy. 39th edition. Edinburgh: Elsevier Churchill Livingstone; 2005.
2. Amis AA, Dawkins GP 1991 Functional anatomy of the anterior cruciate ligament. Fibre bundle actions related to ligament replacements and injuries. J Bone Joint Surg 73B:260-7.
3. Tennant TD, Birch NC, Holmes MJ et al 1998 Knee pain and the infrapatellar branch of the saphenous nerve. J Roy Soc Med 91:573-5.
4. Cormack GC, Lamberti BGH 1994 The Arterial Anatomy of Skin Flaps. Edinburgh: Elsevier, Churchill Livingstone.